

Мосієнко О. В. Структурно-семантичні моделі квантифікативних номінативно-референційних одиниць у медіа текстах / О. В. Мосієнко // Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції пам'яті доктора філологічних наук, професора Д. І. Квеселевича «Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблем перекладу». — Житомир, 2016. — 15–16 травня

О. В. Мосієнко
м. Житомир

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ МОДЕЛІ КВАНТИФІКАТИВНИХ НОМІНАТИВНО-РЕФЕРЕНЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ У МЕДІА ТЕКСТАХ

Комунікативно-дискурсивний напрям сучасної лінгвістики зосереджує увагу на вивченні особливостей використання мовних одиниць у різноманітних дискурсах. Внаслідок стрімкого розвитку інформаційних технологій та процесів глобалізації інтенсивного вивчення набув медіа дискурс та його різновиди, які покликані привернути увагу, поінформувати та вплинути на аудиторію [6: 13-15].

Однією з умов успішності текстів новин, як різновиду медіа-текстів, є використання номінативно-референційних одиниць (далі НРО), які реконструюють референти у різних перспективах: надситуативній, ситуативній і безпосередній. Представлення об'єктів з позиції учасників подій забезпечується неозначеними і квантифікативними НРО. У цьому зв'язку актуальним є детальне вивчення функціонування квантифікативних НРО, які відображають кількісні властивості референтів із точки зору стороннього спостерігача – автора або учасника події, які у газетному дискурсі виступають джерелом інформації.

Квантифікативні номінативно-референційні одиниці утворюються в результаті поєднання іменника або іменної фрази з квантифікаторами, які вказують на кількість предметів у межах поля зору [1: 60; 4: 36-35] та є засобами відображення відношень „множина-елемент” і „частина-ціле”, яке покладене в основу формування абстрактного поняття кількості [2: 6-7; 3: 5]. За ступенем узагальнення кількісних значень, квантифікатори передають поняття як дискретної так і недискретної кількості, не вказуючи на точне число референтів, а позначають „розмиті” межі кількісного параметру. Основним призначенням квантифікативних НРО у газетних текстах є кількісне уточнення референтів із позиції стороннього спостерігача [5: 162-167].

Квантифікатор *one* може позначати одиничність, відокремленість, неоднаковість, відмінність від усіх інших (*others*), протиставленість усім (*all*), виділеність із класу, але водночас може вказувати на вищий ступінь цілісності і неподільної єдності, соціальну та особистісну вибірковість. Неозначений артикль з порядковим числівником позначає об'єкт, який не виділяється з

послідовності за допомогою контексту [1: 80-83]. На протиставленні близької й віддаленої перспективи сприйняття ґрунтується вживання неозначеного артикля і числівника *one*, який на відміну від першого, не тільки співвідносить об'єкт із межами поля зору, а й додатково вказує на його місце в межах однієї концептосфери.

До специфічних структурно-семантичних моделей побудови квантифікативних фраз у газетних текстах належать інтегральна, конкретизуюча, градуальна й апроксимаційна.

Інтегральна модель відбиває поєднання іменника з квантифікатором *all*, який репрезентує референт як ціле або зображає предмет як такий, що складається з кількох частин внаслідок віддалення [2: 9], напр., *The presence of illegal weapons is closely connected to serious crime and vice-versa. This means that there is a black market for firearms in all major European cities* [The BBC News 15. 11. 2015]. У наведеному прикладі квантифікативна фраза *all major European cities* об'єднує головні міста Європи, репрезентуючи їх як місце незаконної торгівлі зброєю.

Конкретизуюча модель відображає структуру квантифікативних фраз, які позначають конкретну кількість референтів за рахунок числівників, напр., *It was the deadliest terrorist attack in Europe since the 2004 train bombings in Madrid, which killed 191 people* [The New York Times 15. 11. 2015].

Градуальна модель відбиває сполучення числівників з іменними фразами, які співвідносять референти з кількісною шкалою. На відміну від означених фраз із числівниками, що здійснюють функцію виокремлення, неозначені словосполучення з числівниками характеризують референти з позиції стороннього спостерігача, співвідносячи їх з різними видами кількісних шкал: темпоральною, напр., *In a 2013 directive, the leader of Al Qaeda, Ayman al-Zawahri, stated that Qaeda operatives should avoid attacks that could inadvertently cause the death of Muslim civilians and noncombatant women or children* [The New York Times 15. 11. 2015]; витрат/прибутків, напр., *But judges and law professors say that class actions, by their very nature, are meant to help large groups of people recoup small amounts of money – a \$35 overdraft fee or a mysterious \$5 late fee, for example* [The New York Times 05. 05. 2016].

Модель апроксимації відбиває структуру іменних фраз із квантифікаторами *several* і *some*, що виокремлюють учасників подій, точна кількість яких невідома, оскільки увага читача зосереджена на події або ситуації, а не на них самих, напр., *Several suspects have been arrested in Belgium following a series of police raids linked to the terror attacks in Paris* [The BBC News 15. 11. 2015].

Таким чином, структурно-семантичні моделі квантифікативних фраз у газетних текстах новин включають інтегральну, конкретизуючу, градуальну й апроксимаційну. За інтегральної моделі квантифікативні фрази репрезентують референти, об'єднані внаслідок певних обставин. Конкретизуюча модель відбиває структуру квантифікативних фраз на позначення точної кількості референтів за рахунок числівників. Градуальна модель відображає структуру

іменних фраз із числівниками, що співвідносять референти з темпоральною, ціновою й відсотковою шкалами. Апроксимаційна модель відтворює будову словосполучень із квантифікаторами для представлення приблизної кількості референтів. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні маніпулятивного потенціалу квантифікативних НРО в новинних і аналітичних текстах політичної тематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Берри Р. Детерминативы и квантификаторы. Справочник по английскому языку / Р. Берри. – М. : АСТ Астрель, 2004. – 221 с.
2. Гайломазова Е. С. Квантификация объектов и фактов: когнитивно-семантические и дискурсивно-прагматические характеристики : автореф. дис. на соискание уч. степени доктора. филол. наук : спец. 10.02.19 „Теория языка” / Е. С. Гайломазова. – Волгоград, 2012. – 34 с.
3. Грачова І. Є. Становлення класу слів-квантифікаторів в англійській мові (VII–VIII ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / І. Є. Грачова. – К., 2007. – 20 с.
4. Драгилина-Чёрная Е. Г. Логика и онтология обобщенной квантификации / Е. Г. Драгилина-Чёрная // Логический анализ языка. Квантификативный аспект языка / отв. ред. Н. Д. Арутюнова. – М. : Индрик, 2005. – С. 36–43.
5. Каламаж М. А. Числівник : екстралінгвістичні та лінгвістичні характеристики / М. А. Каламаж // Проблеми семантики, прагматики і когнітивної лінгвістики / відп. ред. Н. М. Корбозерова. – К. : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2007. – Вип. 11. – С. 160–168.
6. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования / Е. А. Кожемякин // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия “Гуманитарные науки”. – 2010. – № 2 (73). – Вып. 11. – С. 13–21.